

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 7. dubna 2016¹

Věc C-102/15

**Gazdasági Versenyhivatal
proti
Siemens Aktiengesellschaft Österreich**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Fővárosi Ítéltábla (okresní odvolací soud, Budapešť, Maďarsko)]

„Soudní spolupráce v občanských věcech — Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 1 odst. 1 — Působnost — Pojem ‚občanské a obchodní věci‘ — Článek 5 odst. 3 — Příslušnost rozhodovat ve věcech týkajících se delikttní nebo kvazidelikttní odpovědnosti — Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení“

1. Projednávaný případ se týká otázky, zda nároky na vydání bezdůvodného obohacení spadají pod příslušnost podle nařízení (ES) č. 44/2001² týkající se „delikttní nebo kvazidelikttní odpovědnosti“ (dále společně jen „mimosmluvní odpovědnost“).
2. Ještě důležitější je, že Soudní dvůr dostal příležitost vyjasnit rozsah působnosti nařízení č. 44/2001.
3. V tomto stanovisku vysvětlím, proč se taková žaloba, jako je žaloba v původním řízení, jež vychází v celém rozsahu z uložení pokuty za porušení vnitrostátních pravidel hospodářské soutěže, netýká „věcí občanských a obchodních“, na které se vztahuje nařízení č. 44/2001. Týká se totiž spíše „věcí správních“, které jsou podle čl. 1 odst. 1 z tohoto nařízení vyloučeny.
4. Z důvodů, které nejsou zřejmé, předkládající soud nepoložil otázku, zda projednávaná žaloba spadá do oblasti působnosti nařízení. Jedním z možných vysvětlení, jak bylo uvedeno na ústním jednání, by mohlo být, že podle maďarského práva spadají tyto druhy žalob zjevně mezi věci občanské.
5. Pro úplnost navíc rovněž vysvětlím, proč se na vrácení určitých plnění zásadně liší od nároků týkajících se delikttní nebo kvazidelikttní odpovědnosti. Na základě toho se domnívám, že čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001, který zakládá zvláštní příslušnost rozhodovat ve věcech týkajících se delikttní nebo kvazidelikttní odpovědnosti, neumožňuje podání žaloby v souvislosti s těmito nároky v členském státě, ve kterém žalovaný nemá bydliště.

¹ — Původní jazyk: angličtina.

² — Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

I – Právní rámec

A – Nařízení č. 44/2001

6. Podle čl. 1 odst. 1 („Oblast působnosti“) nařízení č. 44/2001 se toto nařízení použije „na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. Nevztahuje se zejména na daňové, celní či správní věci“.

7. Článek 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, který se nachází v kapitole II nařízení č. 44/2001 („Příslušnost“) a konkrétně v oddíle I („Obecná ustanovení“) stanoví, že „nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu“.

8. Oddíl II kapitoly II nařízení č. 44/2001 obsahuje pravidla týkající se „zvláštní příslušnosti“, včetně článku 5.

9. Podle čl. 5 odst. 1 může být osoba, která má bydliště na území některého členského státu, žalována v jiném členském státě, „pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn“.

10. Podle čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 může být osoba, která má bydliště na území některého členského státu, žalována v jiném členském státě „ve věcech týkajících se [deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti], u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“.

B – Maďarské právo

11. Podle čl. 301 odst. 1 maďarského občanského zákoníku³ v případě peněžitého dluhu – není-li stanoveno jinak – musí dlužník zaplatit úroky ve výši základní sazby maďarské centrální banky platné poslední den před kalendářním pololetím, ve kterém dojde k prodlení, i když jde o bezúročný dluh. Povinnost zaplatit úroky vzniká i tehdy, když dlužník prodlení odůvodní.

12. Článek 361 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že osoba, která získá majetkový prospěch, na který nemá právní nárok, na úkor třetí osoby, je povinna tento prospěch vydat.

13. Článek 83 odst. 5 zákona č. LVII z roku 1996 o zákazu nekalých tržních praktik a omezování hospodářské soutěže⁴, ve znění platném v rozhodném období, stanoví, že pokud je rozhodnutím Versenytanács [Rada pro hospodářskou soutěž; orgán, jenž je součástí Gazdasági Versenyhivatal (maďarský Úřad pro hospodářskou soutěž; dále jen „Úřad“)] porušena právní norma, a pokud má v důsledku toho účastník řízení nárok na vrácení zaplacené pokuty, příslušný úrok musí být zaplacen z částky, která má být vrácena, ve výši dvojnásobku platné základní sazby centrální banky.

II – Skutkové okolnosti, řízení a předběžná otázka

14. Společnosti Siemens Aktiengesellschaft Österreich (dále jen „společnost Siemens“) se sídlem v Rakousku byla v řízení ve věcech hospodářské soutěže Úřadem uložena pokuta ve výši 159 000 000 HUF (dále jen „napadené rozhodnutí“). Společnost Siemens napadla napadené rozhodnutí před maďarskými správními soudy. Vzhledem k tomu, že žaloba neměla odkladný účinek, společnost Siemens pokutu zaplatila.

3 — A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény.

4 — A tisztességtelen piaci magatartás és a versenycorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény (dále jen „zákon č. LVII z roku 1996“).

15. Správní soud prvního stupně snížil výši pokuty na 27 300 000 HUF. Tento rozsudek byl následně potvrzen správním soudem druhého stupně.

16. Na základě tohoto druhého rozsudku Úřad dne 31. října 2008 vrátil společnosti Siemens 131 700 000 HUF z celkové částky 159 000 000 HUF, jež byla uložena jako pokuta, a podle čl. 83 odst. 5 zákona č. LVII z roku 1996 rovněž zaplatil společnosti Siemens částku ve výši 52 016 230 HUF na pokrytí úroků.

17. Úřad podal k Legfelsőbb Bíróság (Nejvyšší soud, Maďarsko; nyní Kúria) kasační opravný prostředek proti rozhodnutí správního soudu druhého stupně. Daný soud prohlásil uložení pokuty společnosti Siemens ve výši 159 000 000 HUF za správné. Společnost Siemens proto dne 25. listopadu 2011 doplatila zbývající část pokuty ve výši 131 700 000 HUF, odmítla nicméně zaplatit částku ve výši 52 016 230 HUF.

18. Dne 12. července 2013 Úřad podal proti společnosti Siemens na základě čl. 361 odst. 1 občanského zákoníku žalobu na vrácení uvedené částky z titulu bezdůvodného obohacení (dále jen „dotčená pohledávka“), jakož i úroků z prodlení v souvislosti se splacením dané částky.

19. Úřad navíc požaduje na základě čl. 301 odst. 1 občanského zákoníku zaplatit částku ve výši 29 183 277 HUF jako úroky z prodlení za nesplacenou část pokuty ve výši 131 700 000 HUF za období mezi 2. listopadem 2008 a 24. listopadem 2011 včetně. Na podporu tohoto požadavku Úřad argumentuje, že napadené rozhodnutí bylo prohlášeno za legální s účinností *ex tunc*, s výsledkem, že zbytek pokuty měl mít Úřad k dispozici od prvního pracovního dne (2. listopadu 2008) následujícího po dni neoprávněného vrácení (31. října 2008).

20. Úřad je názoru, že bezdůvodné obohacení je věcí týkající se kvazideliktní odpovědnosti. V důsledku toho pak podle jeho názoru zvláštní pravomoc stanovená v čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 přiznává předkládajícímu soudu v rámci původního řízení nezbytnou příslušnost.

21. Společnost Siemens s touto argumentací nesouhlasí a argumentuje, že čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 se v daném případě nepoužije, neboť podle maďarského práva není povinnost vydat bezdůvodné obohacení založena na protiprávním jednání, ale vyplývá z neexistence právního titulu k majetkovému prospěchu. Pokud jde o pohledávku Úřadu týkající se úroku z prodlení, společnost Siemens argumentuje, že úrok z prodlení nepředstavuje náhradu škody, neboť jeho zaplacení nezávisí na tom, zda k nějaké škodě došlo.

22. Dne 12. června 2014 se Fővárosi Törvényszék (Městský soud, Budapešť, Maďarsko) rozhodl zastavit řízení, neboť dle jeho názoru se nelze domnívat, že se bezdůvodné obohacení týká mimosmluvní odpovědnosti. Podle názoru daného soudu bezdůvodné obohacení není odpovědnostním institutem a neexistuje ani žádná škoda, pouze zmenšení majetku bez právního titulu.

23. Úřad podal proti rozhodnutí z 12. června 2014 opravný prostředek k předkládajícímu soudu, přičemž tvrdil, že Fővárosi Törvényszék (Městský soud, Budapešť) je příslušný. Předkládající soud nyní musí přezkoumat rozhodnutí o zastavení řízení z důvodu nedostatku příslušnosti.

24. Vzhledem k tomu, že předkládající soud měl pochybnosti o správném výkladu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001, rozhodl se dne 2. března 2015 přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Spadá pohledávka vyplývající z vrácení pokuty uložené v řízení ve věcech hospodářské soutěže zaplacené účastníkem řízení se sídlem v jiném členském státě – kterému byla pokuta vrácena, ale toto vrácení se později ukázalo být neoprávněné –, kterou orgán na ochranu hospodářské soutěže uplatňuje proti uvedenému účastníkovi řízení s cílem dosáhnout vrácení úroků, jejichž zaplacení právní úprava ukládá v případě vrácení a které uvedený orgán zaplatil, pod pojem „věci týkající se kvazideliktů odpovědnosti“ podle čl. 5 odst. 3 [nařízení č. 44/2001]?“

25. Písemné vyjádření předložily společnost Siemens, Úřad, maďarská, německá a italská vláda a Komise. Na ústním jednání dne 14. ledna 2016 přednesli ústní vyjádření všichni účastníci řízení kromě italské vlády.

III – Posouzení

26. Jak bylo uvedeno výše, podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je pohledávka na vrácení částky zaplacené účastníkovi řízení, jenž je usazen v jiném členském státě, z důvodu, že se tato platba následně ukázala jako neoprávněná, věcí, kterou jsou soudy členského státu, v němž je žalobce usazen, oprávněny projednávat na základě pravidla o zvláštní příslušnosti stanoveného v čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 týkajícím se mimosmluvní odpovědnosti.

27. Nicméně, jak jsem rovněž uvedl, „věci správní“ podle čl. 1 odst. 1 nařízení č. 44/2001 spadají mimo oblast působnosti daného nařízení. S ohledem na to je před zodpovězením dané otázky nezbytné vyřešit, zda dotčená pohledávka, která vychází z pokuty uložené vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž ve správním řízení za porušení vnitrostátních pravidel hospodářské soutěže, spadá do oblasti působnosti nařízení č. 44/2001.

A – Působnost nařízení č. 44/2001

1. Úvodní poznámky

28. Předmět nařízení č. 44/2001 je od počátku omezen na „věci občanské a obchodní“. Podle ustálené judikatury jsou pojmy „věci občanské a obchodní“, jakož i „věci správní“ autonomními pojmy v rámci unijního práva⁵.

29. Otázka, zda lze podle maďarského práva považovat původní žalobu z hlediska její povahy za správní nebo občanskou či obchodní, tudíž nemá žádný vliv na použitelnost nařízení č. 44/2001. Skutečnost, že předkládací usnesení neobsahuje otázku ohledně rozsahu působnosti nařízení č. 44/2001, ani skutečnost, že všichni účastníci řízení o předběžné otázce se shodnou, že podle maďarského práva je původní žaloba věcí občanskou, tak nemá účinek v podobě použitelnosti nařízení.

30. V této souvislosti skutečnost, že nebyla položena otázka ohledně rozsahu působnosti nařízení č. 44/2001, nebrání Soudnímu dvoru, aby se touto problematikou zabýval. Ve skutečnosti je Soudnímu dvoru nabízeno několik možností. *Zprvu* Soudní dvůr může vyloučit svou pravomoc, pokud je zřejmé, že ustanovení práva Společenství, které je předmětem výkladu Soudního dvora, nelze

5 — V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. října 1976, LTU v. Eurocontrol, C-29/76, EU:C:1976:137, bod 3; a ze dne 23. října 2014, C-302/13, flyLAL-Lithuanian Airlines, EU:C:2014:2319, bod 24.

použit⁶. *Zadruhé* Soudní dvůr může alternativně prohlásit věc za nepřijatelnou podle čl. 94 písm. c) jednacího řádu Soudního dvora (dále jen „jednací řád“)⁷. *Zatřetí* Soudní dvůr by namísto toho mohl pohlížet na nepoužitelnost čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 ve smyslu, že se nedotýká přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nýbrž je její podstatou⁸.

31. Upozornil bych na to, že pokud by Soudní dvůr souhlasil se mnou ve smyslu, že předmět původního řízení spadá mimo oblast působnosti nařízení č. 44/2001, v každém případě by to vedlo k vyřešení sporu v rámci původní žaloby. *De facto* by tak v zásadě byla poskytnuta odpověď na předběžnou otázku. Navíc se zdá, že předkládací usnesení splňuje ostatní formální požadavky uvedené v čl. 94 písm. a) a b) jednacího řádu. Vzhledem k výše uvedenému a s přihlédnutím k duchu spolupráce, který musí v rámci řízení o předběžné otázce panovat – spolupráce, která Soudní dvůr zavazuje, aby předkládajícímu soudu poskytl užitečnou odpověď – navrhuji, aby Soudní dvůr přeformuloval předběžnou otázku tak, aby se zabýval i otázkou, zda původní žaloba spadá do oblasti působnosti nařízení č. 44/2001.

2. Posouzení rozsahu působnosti nařízení č. 44/2001

32. Předkládací usnesení neobsahuje žádnou otázku v tomto smyslu a nezabývá se tím, zda dotčená pohledávka spadá do oblasti působnosti nařízení č. 44/2001. I přesto, zejména s ohledem na rozsudek ve věci Sapir a další⁹, Úřad, maďarská vláda a Komise argumentují, že dotčená pohledávka nepředstavuje „věc správní“ (maďarská vláda poměrně obsírně). Na ústním jednání společnost Siemens netypicky souhlasila s tímto názorem, stejně jako německá vláda.

33. Připomněl bych, že oblast působnosti nařízení č. 44/2001, jež je omezena na „věci občanské a obchodní“, je v zásadě vymezena hlavně prvky, které charakterizují povahu právních vztahů mezi účastníky sporu nebo předmět tohoto sporu. Ačkoli určité spory mezi veřejným orgánem a osobou soukromého práva mohou spadat do působnosti daného nařízení, je tomu jinak, jestliže veřejný orgán jedná v rámci výkonu veřejné moci¹⁰. Rozhodující otázkou je, zda jsou základem žaloby ustanovení, jejichž prostřednictvím zákonodárce svěřil veřejnému orgánu vlastní prerogativy¹¹.

34. Ačkoli je mi zřejmé, že „soukromoprávní“ žaloby podané v souvislosti s vymáháním soutěžního práva spadají do oblasti působnosti nařízení č. 44/2001¹², je stejně tak evidentní, že pokuta uložená správním orgánem při výkonu regulačních pravomocí, které mu byly svěřeny v rámci vnitrostátního práva, spadá pod pojem „věci správní“. Tato situace zcela jistě zahrnuje ukládání pokut za porušení vnitrostátních pravidel, která zakazují omezování hospodářské soutěže, což podle mého názoru představuje jednoznačný výkon veřejné moci.

6 — V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 1. října 2009, Woningstichting Sint Servatius, C-567/07, EU:C:2009:593, body 42 a 43, týkající se žádosti o výklad čl. 86 odst. 2 ES. Viz také analogicky rozsudek Soudního dvora ze dne 7. listopadu 2013, Romeo, C-313/12, EU:C:2013:718, bod 20 (týkající se čistě vnitrostátní situace) a usnesení Soudního dvora ze dne 9. září 2014, Parva Investitionsbank a další, C-488/13, EU:C:2014:2191, bod 26 (týkající se výkladu sekundárního práva EU přijatého v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech).

7 — Srovnej například usnesení o zjevné nepřijatelnosti vydané ve věci SKP, C-433/11, EU:C:2012:702 (body 32 až 38) na straně jedné, s usnesením ohledně zjevného nedostatku pravomoci vydané ve věci Pohotovost, C-153/13, EU:C:2014:1854 (body 22 až 25), týkající se téhož nástroje v rámci sekundárního práva EU.

8 — V tomto smyslu viz rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 2006, Manfredi, C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 30.

9 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 11. dubna 2013, Sapir a další, C-645/11, EU:C:2013:228.

10 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. září 2013, Sunico a další, C-49/12, EU:C:2013:545, body 33 a 34.

11 — Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 14. listopadu 2002, Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, bod 37.

12 — V tomto smyslu viz rozsudek ve věci flyLAL-Lithuanian Airlines, EU:C:2014:2319, body 28 a 29; a rozsudek Soudního dvora ze dne 21. května 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 56. V druhém případě nicméně generální advokát Jääskinen při posuzování, zda se dotčené žaloby týkají „věci občanských a obchodních“, rovněž zaujal názor, že použití čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 v souvislosti s danými žalobami je problematické; viz stanovisko generálního advokáta ve věci CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2014:2443, body 8 až 10, 33, 39, 52 a 53.

35. Situace, která je základem původního řízení, pro jistotu není zcela jednoznačná. Dotčená pohledávka se netýká zaplacení samotné pokuty, nýbrž se jedná o nárok na vydání bezdůvodného obohacení skládající se z i) vrácení (represivního) úroku ve výši dvojnásobku základní sazby centrální banky zaplaceného původně Úřadem v návaznosti na výsledek vnitrostátního soudního přezkumu, ii) úroku z prodlení v souvislosti s danou částkou a iii) úroku z prodlení v souvislosti s platbou nesplacené části samotné pokuty.

36. Judikatura Soudního dvora ohledně dané problematiky je navíc svou povahou kazuistická¹³, což ztěžuje zaujetí obecného přístupu.

37. S ohledem na předpis předcházející nařízení č. 44/2001, tj. Bruselskou úmluvu¹⁴, Soudní dvůr konstatoval, že „skutečnost, že správce v rámci vymáhání nákladů jednal na základě *pohledávky vyplývající z aktu veřejného orgánu*, postačuje k tomu, aby, *bez ohledu na povahu řízení, které vnitrostátní právo poskytuje pro tento účel*, bylo s jeho žalobou zacházeno, jako kdyby spadala mimo působnost Bruselské úmluvy“ (*neoficiální překlad*)¹⁵.

38. Podle mého názoru podstata tvrzení uvedeného v předchozím bodě dodnes platí: pohledávky vyplývající z aktu veřejného orgánu – tj. výkonu veřejné moci – nespádají do oblasti působnosti nařízení č. 44/2001. S ohledem na podmínky posuzované věci mě proto analýza původní žaloby podané Úřadem a pravidla, která se v souvislosti s ní použijí, vedou k názoru, že dotčená pohledávka i ostatní pohledávky, které všechny vycházejí z pokuty uložené Úřadem, nepatří mezi „věci občanské a obchodní“.

39. V projednávaném případě mělo snížení pokuty vydané Úřadem automatický vedlejší účinek, podle maďarské právní úpravy týkající se účinků rozhodnutí přijatých Úřadem – konkrétně čl. 83 odst. 5 zákona č. LVII z roku 1996 – v podobě vzniku dotčené pohledávky. Dotčená pohledávka je kombinací řady znaků, jež jsou specifické pro maďarské právo, a to konkrétně, že i) žaloba na soudní přezkum podaná proti napadenému rozhodnutí neměla odkladný účinek na jeho použitelnost; ii) v návaznosti na přezkum správním soudem druhého stupně byl Úřad povinen podle uvedeného ustanovení zaplatit společnosti Siemens úrok z vrácené pokuty ve výši dvojnásobku základní sazby centrální banky; a iii) rozhodnutí Kúria (Nejvyšší soud) bylo účinné *ex tunc*. Zdá se mi tak, že pokaždé, kdy je pokuta uložena Úřadem zrušena nebo snížena správními soudy a následně potvrzena, kombinace výše uvedených prvků v maďarském správním řízení obecně povede ke stejnému výsledku: tj. že dotčený podnik obdrží úrok na základě čl. 83 odst. 5 zákona č. LVII z roku 1996, který bude Úřad požadovat zpět. Tento výsledek se proto zdá být neoddelitelnou součástí přezkumu správního rozhodnutí podle maďarského práva. Skutečnost, že Úřad podal žalobu proti společnosti Siemens k maďarským občanskoprávním soudům, nezabavuje spor mezi účastníky jeho veřejnoprávního původu.

13 — Pro případy, které dle Soudního dvora nespádaly pod pojem „věci občanských a obchodních“, viz mj. rozsudek Soudního dvora ve věci LTU v. Eurocontrol, EU:C:1976:137 (vrácení poplatků za využití služeb a vybavení společností Eurocontrol); rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1980, Nizozemsko v. Rüffer, C-814/79, EU:C:1980:291 (vrácení nákladů spojených s odstraněním vraku); a ze dne 15. února 2007, Lechouritou a další, C-292/05, EU:C:2007:102 (žaloby o zaplacení odškodnění ze strany Německa za činy spáchané během okupace Řecka ozbrojenými silami Třetí říše). Pro případy, které podle Soudního dvora spadaly pod daný pojem, viz mj. rozsudek Soudního dvora ze dne 21. dubna 1993, Sonntag v. Waidmann, C-172/91, EU:C:1993:144 (žaloba na náhradu škody podaná proti učitelí státní školy za nedbalost během školního výletu, která vedla ke smrti studenta); ze dne 1. října 2002, Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555 (žaloba podaná organizací na ochranu spotřebitele, která chtěla zabránit obchodníkovi v používání nepřiměřených podmínek ve spotřebitelských smlouvách); a ve věci Baten, EU:C:2002:656 (postoupení nároků na výživné vůči bývalé manželce a dítěti); viz také rozhodnutí uvedená níže v bodech 44 a 45.

14 — Úmluva ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1978, L 304, s. 36).

15 — Rozsudek ve věci Nizozemsko v. Rüffer, EU:C:1980:291, bod 15. Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

40. Pro ilustraci mého tvrzení se zdá vhodnější jednodušší případ: pokud by se spor v původním řízení týkal pouze pohledávky Úřadu, uvedené výše v bodě 19, na zaplacení úroku z prodlení v souvislosti s platbou nesplacené části pokuty, pochybuji, že by posuzovaná věc představovala jakýkoli problém. Taková pohledávka by nepochybně vznikla na základě výkonu veřejné moci. Nadále platí, přestože dotčená pohledávka představuje poměrně komplexní nárok vydání určitých částek, že stejně jako ostatní pohledávky uplatňované Úřadem v rámci původní žaloby vychází v celém rozsahu ze správní pokuty, kterou Úřad uložil společnosti Siemens.

41. Úřad, podporován v tomto tvrzení maďarskou vládou, nicméně argumentuje, že se marně pokusil – pravděpodobně poté, co bylo napadené rozhodnutí potvrzeno ze strany Kúria (Nejvyšší soud) – vymoci svoji pohledávku na vrácení úroku zaplaceného na základě čl. 83 odst. 5 zákona č. LVII z roku 1996 v řízení o výkonu správního rozhodnutí předközizagatási és munkaügyi bíróság (správní a pracovní právní soud, Budapešť, Maďarsko). To bylo údajně zamítnuto na základě skutečnosti, že dotčená pohledávka nevycházela přímo z napadeného rozhodnutí a nebyla tudíž vykonatelná. Společnost Siemens potvrzuje tento popis událostí. Úřad proto argumentuje, že svou pohledávku nemůže vymoci v rámci správního řízení.

42. Kromě skutečnosti, že daná tvrzení nejsou v rámci předkládacího usnesení uvedena a tudíž nejsou potvrzená, bych pro začátek upozornil na to, že zamítnutí výkonu napadeného rozhodnutí v souvislosti s dotčenou pohledávkou je pochopitelné. V okamžiku, kdy je vydáno rozhodnutí o uložení pokuty, není jasné, zda bude napadeno, a pokud ano, zda jej správní soudy nezruší a tím méně, zda bude potvrzeno v rámci řízení o oprávněm prostředku. Jinými slovy, vzhledem k tomu, že společnost Siemens zaplatila pokutu v plné výši, napadené rozhodnutí bylo vykonáno s ohledem na podmínky v něm uvedené. Domnívám se nicméně, že tento argument potvrzuje moje stanovisko: Úřad obvykle disponuje výlučnými pravomocemi z hlediska výkonu rozhodnutí v porovnání s pravidly, která se použijí na vztahy mezi osobami soukromého práva. Skutečnost, že tato pravomoc se v daném případě netýkala dotčené pohledávky, je irelevantní, stejně jako určení správního soudu pro vymáhání dotčené pohledávky podle maďarského práva není rozhodující pro použití nařízení č. 44/2001. Ve skutečnosti by, z hlediska vymáhání, argumentace navrhovaná Úřadem vedla pouze k ukládání různých symbolických (správních) pokut, ovšem s drakonickými (občanskými a obchodními) úrokovými sazbami.

43. Navíc nejsem přesvědčen argumentem maďarské vlády, že Kúria (Nejvyšší soud) údajně konstatoval, že „soudní přezkum není součástí správního řízení, ani jeho pokračováním, nýbrž je na něm nezávislý, a to nikoli pouze na organizační, ale i na procesní úrovni“ a že „daná dvě řízení jsou od sebe oddělená a správní řízení je završeno konečným rozhodnutím“¹⁶. Kromě skutečnosti, že rozhodnutí je konečné, pouze pokud nebylo zrušeno v rámci soudního přezkumu, způsob, kterým je pohlíženo na řízení na vnitrostátní úrovni, nemá žádný vliv na rozsah působnosti nařízení č. 44/2001. Nařízení nelze vykládat pouze s ohledem na rozdělení příslušnosti mezi různé druhy soudů v různých členských státech¹⁷. Upřímně řečeno, několik členských států ve svých právních systémech dokonce nerozlišuje mezi občanským a správním soudním systémem¹⁸.

44. V tomto okamžiku bych také poukázal na to, že řada prvků zdůrazněných u příslušných orgánů podporuje můj názor. *Zaprvé* dotčená pohledávka není výsledkem samostatné a dobrovolně přijaté povinnosti nezávislé na dotčené pokutě¹⁹. *Zadruhé* pokuta, ze které dotčená pohledávka vychází, není odrazem typické „věci občanské a obchodní“ ve smyslu nařízení č. 44/2001 – právě naopak²⁰. *Zatřetí*,

16 — Kfv. č. II. 37. 671/2014/12., rozhodnutí ze dne 12. listopadu 2014.

17 — Viz analogicky rozsudek ve věci Nizozemsko v. Rüffer, EU:C:1980:291, bod 14.

18 — To je případ mj. Dánska, Irsko a Spojeného království.

19 — Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 15. května 2003, Préservatrice Foncière TIARD, C-266/01, EU:C:2003:282, body 29 až 34, týkající se záruky na platbu cel, kterou francouzská pojišťovna uplatnila vůči Nizozemsku.

20 — Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. října 2011, Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, bod 41, týkající se pokuty uložené německým soudem v souvislosti s porušením patentu, a v opačném smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 9. září 2015, Bohez, C-4/14, EU:C:2015:563, bod 40, týkající se penále uloženého soudem s cílem zajistit dodržení práva na styk s dítětem.

což je nejdůležitější, částka v rámci dotčené pohledávky nebyla zaplacená společností Siemens omylem. Nestalo se tak jednoduše výsledkem chyby na straně Úřadu, které by se mohla dopustit jakákoli soukromá osoba (běžně známá jako pohledávka *condictio indebiti*). Dotčená pohledávka naopak vznikla zcela a prostě v důsledku práva použitelného na správní řízení dotčené v původním řízení²¹.

45. Na závěr rozsudek ve věci Sunico a další, který se nepochybně týkal situace údajného „karuselového“ podvodu s daní s přidané hodnoty (dále jen „DPH“), můj názor nezmění. Po pravdě řečeno se zdá, že Soudní dvůr v daném případě kladl velký důraz na vnitrostátní právo, když rozhodl o použitelnosti nařízení. Neměli bychom nicméně přehlížet, že právní základ pohledávky orgánů Spojeného království proti společnosti Sunico byl založen nikoli na právu v oblasti DPH, nýbrž na údajné mimosmluvní odpovědnosti společnosti Sunico (v podobě „protiprávního spolčení za účelem podvodu“), která vedla k možnosti vyplacení náhrady škody. Mezi společnostmi Sunico a orgány Spojeného království navíc neexistoval žádný správněprávní vztah, neboť společnost Sunico neměla povinnost platit DPH ve Spojeném království²².

46. Z výše uvedeného vyplývá, že žaloba na zaplacení dotčené pohledávky podaná v původním řízení představuje věc správní, která podle čl. 1 odst. 1 nařízení č. 44/2001 spadá mimo oblast působnosti daného nařízení. V důsledku toho by měl Soudní dvůr odpovědět na předběžné otázky ve smyslu, že žaloba o uvedení do původního stavu z titulu bezdůvodného obohacení, jejímž základem je vrácení pokuty uložené v řízení ve věcech hospodářské soutěže, jako je ta dotčená v původním řízení, nepředstavuje „věc občanskou a obchodní“ pro účely článku 1 nařízení č. 44/2001.

47. Pokud by nicméně Soudní dvůr rozhodl, že se původní žaloba týká „věci občanské a obchodní“, v následující části vysvětlím, proč si v žádném případě nemyslím, že čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 svěřuje předkládajícímu soudu zvláštní příslušnost k tomu, aby meritorně rozhodoval o původní žalobě.

B – Podstata

1. Úvodní poznámky

48. Projednávaný případ dává Soudnímu dvoru příležitost, aby poskytl tolik potřebné obecné vysvětlení vzájemného vztahu mezi čl. 2 odst. 1, čl. 5 odst. 1 a čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001. Svoje posouzení zahájím připomenutím hlavních zásad použitelných v souvislosti s touto otázkou.

49. Cílem nařízení č. 44/2001 je stanovit pravidla pro určení příslušnosti tak, aby byla vysoce předvídatelná a rovněž založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného. Příslušnost na tomto základě musí být vždy určitelná, kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska (výlučná příslušnost) – například v řízení týkajícím se věcných práv u nemovitostí. Kromě místa bydliště žalovaného by navíc měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti (zvláštní příslušnost) – například soudy místa plnění smluvního závazku²³.

50. To nicméně nemění skutečnost, že nařízení č. 44/2001 vychází z myšlenky, že řízení mají být zahajována u soudu místa bydliště žalovaného.

21 — Viz rozsudek ve věci Sapir a další, EU:C:2013:228, bod 37, týkající se pohledávky na vrácení omylem zaplaceného přeplatku (*condictio indebiti*), který způsobil Land Berlin v rámci správního řízení za účelem poskytnutí odškodnění za ztrátu nemovitosti během nacistického režimu.

22 — Rozsudek ve věci Sunico a další, EU:C:2013:545, body 13 a 36 až 38.

23 — Viz body odůvodnění 11 a 12 nařízení č. 44/2001.

51. Není proto překvapením, že Soudní dvůr konstatoval, že systém určení obecné příslušnosti stanovený v kapitole II nařízení č. 44/2001 je založen na obecném pravidle, uvedeném v jeho čl. 2 odst. 1, podle kterého osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být žalovány u soudů tohoto státu bez ohledu na státní příslušnost účastníků řízení. Kapitola II oddíl 2 nařízení č. 44/2001 stanoví určitá zvláštní pravidla o příslušnosti, mezi něž patří pravidlo uvedené v čl. 5 tohoto nařízení, pouze jako výjimku z obecného pravidla příslušnosti soudů místa bydliště žalovaného²⁴.

52. Pravidlům ohledně zvláštní příslušnosti, která doplňují obecné pravidlo v čl. 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001, by měl být přiřčen správný význam, určený s ohledem na jejich účel a znění a systém a předmět úpravy, spíše než aby byly vykládány způsobem, který by je zbavil jejich užitečného účinku²⁵. Skutečností nicméně zůstává, že je třeba je vykládat restriktivně s ohledem na uvedené obecné pravidlo a v žádném případě neumožňují výklad, který přesahuje případy výslovně upravené v uvedeném nařízení²⁶. Pro příklad, Soudní dvůr konstatoval, že žaloba na náhradu škodu založená na údajné předšmluvní odpovědnosti žalovaného (*culpa in contrahendo*) nemůže být založena na čl. 5 odst. 1 Bruselské úmluvy, nýbrž musí být, pokud je to možné, založena na čl. 5 odst. 3 téže úmluvy²⁷. Odpověď na předběžnou otázku je proto nutné určit na základě těchto obecných úvah.

53. Taková odpověď není zcela jednoznačná. Znění čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 nedává pojmy „uvedení do původního stavu“ nebo „bezduvodné obohacení“ na stejnou úroveň s „deliktní nebo kvazideliktní odpovědností“ ani bezprostředně nenaznačuje, že by žaloba na vydání bezduvodného obohacení spadala do oblasti jeho působnosti. Jemné rozdíly mezi postoji účastníků řízení, kteří Soudnímu dvoru v tomto řízení předložili vyjádření, rovněž potvrzuje tuto nejistotu: společnost Siemens a německá a italská vláda zastávají názor, že žaloba na zaplacení dotčené pohledávky nespadá do oblasti působnosti čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001. Úřad, maďarská vláda a Komise zastávají opačný názor.

54. Můj názor na tuto problematiku nicméně zůstává neměnný: nároky na vydání bezduvodného obohacení nespádají do oblasti působnosti čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001.

2. Je uvedení vydání bezduvodného obohacení „věcí týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“?

55. Pro zařazení mezi mimosmluvní oblast pro účely čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 ustálená judikatura vyžaduje²⁸ splnění dvou podmínek: *zaprvé* cílem dotčené žaloby musí být určení odpovědnosti žalovaného a *zadruhé* nesmí „předmět sporu tvoř[it] smlouva“, jak je uvedeno v čl. 5 odst. 1 písm. a) daného nařízení.

56. Bez ohledu na skutečnost, že společnost Siemens byla, podle vyjádření Úřadu, potrestána za účast na protisoutěžní dohodě, panuje obecná shoda, že předmětem původní žaloby není smlouva. To je bezpochyby správně, neboť původní žaloba se namísto toho týká nároku na vydání údajného bezduvodného obohacení společnosti Siemens na úkor Úřadu bez jakéhokoli smluvního základu.

57. Otázkou, kterou je proto nutné zodpovědět, zůstává, zda je cílem žaloby určit odpovědnost na straně společnosti Siemens.

24 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2013, ÖFAB, C-147/12, EU:C:2013:490, bod 30 a citovaná judikatura.

25 — Viz analogicky stanovisko generálního advokáta Jacobse ve věci Henkel, C-167/00, EU:C:2002:171, bod 33, a v tomto smyslu též rozsudek Soudního dvora ze dne 16. července 2009, Zuid-Chemie, C-189/08, EU:C:2009:475, bod 31.

26 — Rozsudek ve věci ÖFAB, EU:C:2013:490, body 31 a 32 a citovaná judikatura.

27 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 2002, Tacconi, C-334/00, EU:C:2002:499, body 26 a 27.

28 — Viz mj. rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Kalfelis v. Schröder a další, C-189/87, EU:C:1988:459, bod 17; a ze dne 28. ledna 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, bod 44 a citovaná judikatura.

58. Není tomu tak.

59. *Zaprvé* bych připomněl, že podle ustálené judikatury je pravidlo ohledně zvláštní příslušnosti stanovené v čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 založeno na existenci zvláště úzkého určujícího hlediska mezi právním sporem a soudy místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, což opodstatňuje přiznání příslušnosti daným soudům z důvodů týkajících se řádného výkonu spravedlnosti a efektivního průběhu řízení. Ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti, jsou soudy místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, obvykle nejvhodnějším pro rozhodnutí případu, zejména z důvodu blízkosti a snadnosti pořizování důkazů. Výraz „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“, jenž se objevuje v daném ustanovení, by měl pokrývat jak místo, kde došlo ke škodě, tak i místo události, která vedla k jejímu vzniku, žalovaný tudíž může být žalován, v závislosti na volbě žalobce, u soudů obou těchto míst²⁹. Mimosmluvní odpovědnost může navíc vzniknout pouze za podmínky, že lze stanovit příčinnou souvislost mezi škodou a událostí, ze které daná škoda vychází³⁰.

60. Z toho vyplývá, že pravidlo ohledně zvláštní příslušnosti stanovené v čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 vyžaduje existenci „škodné události“ vedoucí ke „škodě“ – jinými slovy, k újmě³¹.

61. Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení naopak není založena na existenci újmy. Přestože nařízení č. 44/2001 neobsahuje žádnou definici „vedení do původního stavu“ nebo „bezdůvodného obohacení“, odvážil bych se popsat to následujícími slovy. Na rozdíl od žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti žalovaného, jejímž cílem je odčinit škodu nebo újmu utrpěnou žalobcem, za kterou je žalovaný údajně odpovědný v důsledku svého jednání nebo opomenutí nebo jiných důvodů, které s ním lze spojovat, cílem žaloby na vydání bezdůvodného obohacení je obnovit prospěch žalobce, který žalovaný získal neoprávněně na jeho úkor (nebo platba ekvivalentní peněžní částky). Jak v zásadě argumentovala německá vláda, vydání bezdůvodného obohacení se proto ze své podstaty zaměřuje na *užitek získaný žalovaným spíše než újmu utrpěnou žalobcem*³². Bezdůvodné obohacení je důvodem pro podání žaloby a uvedení do původního stavu je nápravným opatřením. Nesouhlasím proto s představou, podle které pouhé nezaplacení napadené pohledávky představuje „škodnou událost“ vedoucí k újmě³³.

62. Přestože vydání bezdůvodného obohacení vyžaduje, aby toto obohacení bylo neoprávněné, nekryje se s mimosmluvní odpovědností. Kromě toho, že vyžaduje újmu a příčinnou souvislost s chováním žalovaného, mimosmluvní odpovědnost rovněž předpokládá, že existuje nějaké zavinění, na jehož základě lze žalovaného činit odpovědným za újmu utrpěnou žalobcem, ať již ve formě úmyslu, nedbalosti či dokonce přísné odpovědnosti. Oproti tomu vrácení neoprávněně vyplacené částky nezbytně nezávisí na tom, zda jednání příjemce bylo zcela bez vad. Podobným způsobem v rámci unijního práva platí, že pokud členský stát vybírá poplatky způsobem, jenž je neslučitelný s unijním právem, jejich vrácení není založeno na jakékoli odpovědnosti na straně tohoto členského státu³⁴. Naopak právo na náhradu škody členskými státy na základě jeho odpovědnosti za porušení unijního

29 — Rozsudek ve věci CDC Hydrogen Peroxide, EU:C:2015:335, body 38 až 40 a citovaná judikatura.

30 — Rozsudek ve věci ÖFAB, EU:C:2013:490, bod 34 a citovaná judikatura.

31 — Generální advokát Gulmann (tehdy) ve svém stanovisku ve věci Reichert a Kockler v. Dresdner Bank (C-261/90, EU:C:1992:78, s. 2169) uvedl, že „různá jazyková znění čl. 5 odst. 3 [Bruselské úmluvy] mají v každém případě společné dva znaky. Jedním z nich je, že musí dojít k ‚protiprávnímu‘ jednání, a druhým, že toto jednání musí být příčinou ‚škodné události‘.“ (neoficiální překlad)

32 — Viz mj. Goff & Jones, *The Law of Restitution*, 4. vyd., 1993, Londýn, Sweet & Maxwell, s. 16, kteří argumentují, že „nárok na vrácení určitých plnění se zaměřuje na užitek, obohacení, získané žalovaným na úkor žalobce; nikoli na utrpěnou ztrátu“ (kurziva v originále). S tím souhlasí Virgo, G. *The Principles of the Law of Restitution*, 3. vyd., 2015, OUP, s. 3, podle něhož se „[p]rávní úprava v oblasti vrácení určitých plnění zabývá přiznáváním obecné skupiny nápravných prostředků, které vznikají ze zákona a které mají jednu společnou funkci, konkrétně zbavit žalovaného užítka, spíše než odškodnit žalobce za utrpěnou újmu.“ Pokud jde o pohledávky na vrácení peněžních částek zaplacených na základě unijního práva v návaznosti na nesrovnalosti, tyto nesrovnalosti zahrnují „odnětí neoprávněně získané výhody, zejména formou povinností zaplatit nebo nahradit dlužné nebo neoprávněně získané částky“; viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. prosince 2014, Somvao, C-599/13, EU:C:2014:2462, bod 35.

33 — Což je rozdíl, v daném ohledu, oproti stanovisku generálního advokáta Saugmandsgaarda Øeho ve věci Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:90, bod 86.

34 — Viz mj. rozsudek Soudního dvora ze dne 2. prosince 1997, Fantask a další v. Industriministeriet, C-188/95, EU:C:1997:580, bod 38 a citovaná judikatura.

práva předpokládá, že byla splněna určitá dobře známá kritéria stanovená Soudním dvorem³⁵. Z toho vyplývá, že v rozporu s tím, co maďarská vláda uvedla v písemném vyjádření, skutečnost, že podle maďarského práva nemusí být zcela možné rozlišit mezi neoprávněností daného obohacení na straně jedné a újmou na straně druhé, nemá žádný význam, neboť vnitrostátní právo není rozhodující při výkladu nařízení č. 44/2001³⁶.

63. Přestože Soudní dvůr nebyl vyzván, aby vyložil čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 ve věci Sapir a další³⁷, která se rovněž týkala vrácení určitých plnění, jiné rozsudky Soudního dvora poskytují určitý stupeň podpory pro můj názor.

64. Ve věci Kalfelis³⁸ byl Soudní dvůr mj. tázán, zda „čl. 5 odst. 3 [Bruselské úmluvy] stanov[í] v souvislosti s žalobou založenou na nárocích vzniklých na deliktním a smluvním základě a na základě *bezdůvodného obohacení* doplňkovou příslušnost s ohledem na faktické spojení i v souvislosti s nároky, které nemají deliktní základ“ (*neoficiální překlad*) (kurziva doplněna), přičemž Soudní dvůr odpověděl, že „soud, jenž má příslušnost podle čl. 5 odst. 3 k projednávání žaloby v rozsahu, v němž je založena na deliktní odpovědnosti, nemá příslušnost k projednávání téže žaloby v rozsahu, ve kterém takto založena není“ (*neoficiální překlad*). Uznávám, že Soudní dvůr neuvedl, zda považoval *bezdůvodné obohacení* za deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost; jednoduše vyloučil možnost, že čl. 5 odst. 3 by se mohl vztahovat na žalobu, jejímž základem nebyla mimosmluvní odpovědnost³⁹. Rozhodnutí nicméně svědčí o tom, že si byl Soudní dvůr vědom vnitřních rozdílů mezi různými druhy právních vztahů.

65. Ve věci Reichert a Kockler II Soudní dvůr navíc konstatoval, že čl. 5 odst. 3 Bruselské úmluvy nestanoví zvláštní příslušnost pro konkrétní typ žaloby, která svou povahou odpovídá uvedení do původního stavu podle francouzského insolvenčního práva (*actio pauliana*). Cílem této žaloby nebylo nařídit dlužníkovi, aby nahradil škodu, kterou způsobil věřiteli svým podvodným chováním, nýbrž zabránit účinkům situace vyvolané dlužníkem vůči věřiteli, jakož i vůči třetím stranám⁴⁰.

66. Nesouhlasím proto s názorem generálního advokáta M. Darmona, který v pozdějším případě argumentoval, že Soudní dvůr, s ohledem na definici věci týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti, v rozsudku ve věci Kalfelis⁴¹ „zahrn[ul] mezi věci týkající se deliktní odpovědnosti nárok založený na *bezdůvodném obohacení*“⁴². V každém případě Soudní dvůr konstatoval, že nebylo nutné odpovídat na otázky, které mu byly v daném případě položeny, a nezaujal postoj k názoru generálního advokáta⁴³.

35 — Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 51.

36 — Podle ustálené judikatury musí být čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 rovněž vykládán autonomně: viz mj. rozsudek Soudního dvora ze dne 10. září 2015, Holterman Ferho Exploitatie a další, C-47/14, EU:C:2015:574, bod 74 a citovaná judikatura. Pro zjevně odlišný názor viz stanovisko generálního advokáta Saugmandsgaarda Øeho ve věci Austro-Mechana, EU:C:2016:90, bod 85.

37 — EU:C:2013:228. Soudní dvůr zde namísto toho vykládal článek 6 nařízení č. 44/2001 týkající se žalob podaných proti několika žalovaným.

38 — 189/87, EU:C:1988:459.

39 — Generální advokát M. Darmon naopak uvedl, že příslušnost podle čl. 5 odst. 1 Bruselské úmluvy – tj. smluvní oblast – by v sobě měla „soustředit“ i další pohledávky založené na deliktní odpovědnosti a na *bezdůvodném obohacení*; viz stanovisko generálního advokáta Darmona ve věci Kalfelis, EU:C:1988:312, body 25 až 31.

40 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. března 1992, Reichert a Kockler v. Dresdner Bank, C-261/90, EU:C:1992:149, bod 19 a 20.

41 — 189/87, EU:C:1988:459 (viz bod 55 výše).

42 — Viz stanovisko generálního advokáta Darmona ve věci Shearson Lehman Hutton v. TVB, C-89/91, EU:C:1992:410, bod 102.

43 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. ledna 1993, Shearson Lehman Hutton v. TVB, C-89/91, EU:C:1993:15, bod 25 (viz zejména čtvrtá předběžná otázka).

67. Pro úplnost bych dodal, že několik nejvyšších soudů členských států konstatovalo, že žaloba založená na vydání bezdůvodného obohacení nezahrnuje věci týkající se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti⁴⁴. Rovněž komentátoři se nepřekvapivě zdráhali zařadit nároky na vrácení určitých plnění jako takové mezi nároky týkající se mimosmluvní odpovědnosti⁴⁵.

68. *Zadruhé* výklad čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 ve smyslu, že zahrnuje žaloby na vydání bezdůvodného obohacení, by znamenal, že by pravidla ohledně zvláštní příslušnosti musela být vykládána extenzivně, v rozporu s přijatými výkladovými normami. Navíc by narušoval systém zavedený tímto nařízením, uvedený výše v bodech 49 až 52.

69. Odpovědi na otázky položené účastníkům řízení v rámci ústního jednání mi ve skutečnosti neumožňují identifikovat takové spojení mezi původní žalobou a maďarskými soudy, které by bylo bližší než její spojení s rakouskými soudy. Naopak je opodstatněné vyvozovat z opomenutí nároků založených na vrácení určitých plnění v čl. 5 odst. 3 závěr, že je tomu tak přesně z důvodu neexistence jakéhokoli bližšího určujícího hlediska, které by tyto nároky trvale spojovalo s příslušností na jakémkoli jiném základě než na místě bydliště žalovaného⁴⁶. Jediným skutečným prvkem, který spojuje dotčenou pohledávku s maďarskými soudy, je totiž skutečnost, že vychází z pokuty uložené Úřadem – což nicméně pouze dokazuje správní povahu projednávané věci, jak bylo vysvětleno výše. Zdá se mi proto, že taková odpověď, kterou požaduje Úřad, maďarská vláda a Komise, by znamenala, že by dané ustanovení muselo být vykládáno způsobem, který není možný.

70. Stejně tak jsem ještě méně přesvědčen argumentem Komise ve smyslu, že mezi čl. 5 odst. 1 a čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 nemůže být právní vakuum. Ve znění nařízení č. 44/2001 tomu nic nenasvědčuje. Skutečnost, že čl. 5 odst. 3 přichází v úvahu, pouze pokud se žaloba netýká smluvní oblasti, nevylučuje možnost podání žaloby, která se netýká smluvní ani mimosmluvní oblasti. Plynulý přechod mezi čl. 5 odst. 1 a čl. 5 odst. 3, jak navrhuje Komise, by vskutku zahrnoval povýšení uvedených výjimek na obecné pravidlo, čímž by byl článek 2 zbaven veškerých praktických účinků, pokud jde o závazkové právo⁴⁷.

71. *Zatřetí* kontextová analýza, která zahrnuje přehled dalších pravidel unijního mezinárodního práva soukromého, potvrzuje výše uvedený názor.

72. V první řadě, jak argumentuje německá vláda, z čl. 10 odst. 1 nařízení (ES) č. 864/2007⁴⁸ skutečně vyplývá, že v porovnání se smluvní a mimosmluvní oblastí považuje unijní mezinárodní právo soukromé ve výchozím scénáři bezdůvodné obohacení za vlastní kategorii. Přestože nařízení č. 44/2001 předchází nařízení č. 864/2007, unijní zákonodárce se domníval, že jejich hmotněprávní působnost a ustanovení by měly být navzájem v souladu⁴⁹.

44 — Viz rozhodnutí House of Lords (Spojené království) ze dne 30. října 1997 ve věci Kleinwort Benson Ltd v. City of Glasgow District Council [1997] UKHL 43; rozhodnutí Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) ze dne 13. ledna 1998 ve věci 7 Ob 375/97s; a rozhodnutí Högsta Domstolen (Nejvyšší soud, Švédsko) ze dne 31. srpna 2009 ve věci Ö 1900–08 (NJA 2000:49).

45 — Viz mj. Mankowski, P., v Magnus, U. a Mankowski, P. (eds.). Brussels Ibis Regulation, European Commentaries on Private International Law, 1. část, 2016, Dr. Otto Schmidt, Kolín nad Rýnem, bod 245; a Hertz, K., Bruxelles I-forordningen med kommentarer, 2. vyd., 2015, Jurist og Økonomforbundets Forlag, Kodaň, s. 172.

46 — V tomto bodě souhlasím s rozsudkem Lorda Goffa ve věci Kleinwort Benson Ltd v. City of Glasgow District Council [1997] UKHL 43, ze dne 30. října 1997.

47 — V rozsudku ve věci Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148), bod 27, Soudní dvůr uvedl, že pokud původní řízení nesouviselo se smlouvou nebo nároky ze smlouvy, muselo souviset s mimosmluvní oblastí. Uvedené tvrzení bylo nicméně založeno na myšlence, že žalobce v daném případě, jenž se týkal nároků různého určení, které byly výsledkem škody utrpěné v důsledku jednání žalovaného, jež údajně představovalo nekalou soutěž, a jejichž cílem bylo určení odpovědnosti žalovaného. Obdobně v momentálně projednávaném případě Granarolo (C-196/15) je Soudní dvůr tázán, aby určil, zda žaloba na náhradu škody – a nikoli na vrácení určitých plnění – z důvodu okamžitého ukončení obchodního vztahu představuje oblast smluvní či mimosmluvní.

48 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. 2007, L 199, s. 40). Článek 10 odst. 1 nařízení č. 864/2007 („Bezdůvodné obohacení“) stanoví: „Souvisí-li mimosmluvní závazkový vztah, který vzniká z bezdůvodného obohacení, včetně úhrady neexistujícího dluhu, s již existujícím vztahem mezi stranami, jako například smluvním vztahem nebo vztahem vyplývajícím z civilního deliktu, který úzce souvisí s tímto bezdůvodným obohacením, je rozhodným právem právo, kterým se řídí uvedený existující vztah.“ Viz také článek 2 uvedeného nařízení.

49 — Viz bod odůvodnění 7 nařízení č. 864/2007.

73. V druhé řadě, jak čl. 5 odst. 4 nařízení č. 44/2001, tak i čl. 7 odst. 3 přepracovaného znění tohoto nařízení, tj. nařízení (EU) č. 1215/2012⁵⁰, obsahují zvláštní příslušnosti týkající se „[žalob] na náhradu škody nebo [žalob] o uvedení do původního stavu vyvolan[ých] jednáním, které je trestným činem, u soudu, u něhož byla podána obžaloba“ (kurziva doplněna), namísto toho, aby je spojily s obecnou příslušností na základě mimosmluvní odpovědnosti. Nařízení č. 1215/2012 navíc nyní rovněž stanoví zvláštní příslušnost pro „[občanskoprávní] řízení o navrácení kulturních statků z titulu vlastnictví podle čl. 1 bodu 1 [směrnice 93/7] [⁵¹]... u soudu místa, kde se nachází daný kulturní statek v okamžiku, kdy je věc předložena soudu“ (kurziva doplněna). V obou případech existuje zjevné určující hledisko, které spojuje řízení o uvedení do původního stavu nebo navrácení se soudy jiného členského státu, než je stát místa bydliště žalovaného; spojení, které se liší od toho uvedeného výše v bodě 59. Rovněž stojí za pozornost skutečnost, že znění čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1215/2012 dokazuje, že unijní zákonodárce nepovažoval za nutné rozšířit zvláštní příslušnost týkající se mimosmluvní odpovědnosti. Toto vše potvrzuje názor, že žaloby o navrácení nebo uvedení do původního stavu jsou systematicky projednávány způsobem odlišným od žalob na náhradu škody vyplývajících z mimosmluvní odpovědnosti.

74. *Závěrem* Úřad argumentuje, že pokud původní žaloba nespadá do oblasti působnosti čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001, nebude existovat soud, kterému by mohl žalobu předložit – nebo spíše, jak Úřad vysvětlil v rámci ústního jednání, žádný soud v Maďarsku, kde by mohl podat žalobu proti všem účastníkům porušování hospodářské soutěže, které je zdrojem projednávané věci. Úřad tvrdí, že by to bylo v rozporu s cíli procesního zjednodušení, které je účelem nařízení. K tomu bych připomněl *zaprvé*, že ačkoli je pravda, že ze situace, kdy jsou různé aspekty téhož sporu rozhodovány různými soudy, mohou plynout určité nevýhody, žalobce má vždy právo podat žalobu v celém rozsahu k soudům místa bydliště žalovaného⁵². Úřad tudíž má k dispozici soud, ke kterému může podat žalobu. V každém případě, pokud by se rakouské soudy odmítly daným případem zabývat s ohledem na veřejnoprávní základ dotčené pohledávky, příslušné následky by nutně vyplývaly ze vzájemného vztahu mezi rozsahem harmonizace dosažené prostřednictvím daného nařízení na straně jedné a vnitrostátními procesními pravidly na straně druhé (*in casu* maďarskými pravidly pro výkon správních rozhodnutí). *Zadruhé*, pokud jde o cíl zjednodušení, na který Úřad odkazuje, z bodu odůvodnění 11 nařízení vyplývá, že z důvodů předvídatelnosti je hlavní zásadou a základem nařízení skutečnost, že soudy místa bydliště žalovaného mají příslušnost, a naopak že zvláštní nebo výlučná místa příslušnosti se uplatní pouze v omezené míře. Uvedený cíl by proto ve skutečnosti byl v rozporu s názorem Úřadu.

75. Na základě výše uvedeného žaloba na vydání bezdůvodného obohacení nepředstavuje „věc týkající se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti“ ve smyslu čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001.

IV – Závěry

76. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku položenou Fővárosi Ítéltábla (okresní odvolací soud, Budapešť, Maďarsko) ve věci C-102/12 v tom smyslu, že taková žaloba na vydání bezdůvodného obohacení vyplývající z vrácení pokuty uložené v řízení ve věcech hospodářské soutěže, jako je žaloba dotčená v původním řízení, nepředstavuje „věc občanskou a obchodní“ pro účely článku 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

50 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění) (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).

51 — Směrnice Rady 93/7/EHS ze dne 15. března 1993 o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu (Úř. věst. 1993, L 74, s. 74).

52 — Rozsudek ve věci Kalfelis, EU:C:1988:459, bod 20.

77. Alternativně navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžnou otázku v tom smyslu, že čl. 5 odst. 3 nařízení č. 44/2001 je třeba vykládat tak, že žaloba na vydání bezdůvodného obohacení nepředstavuje „věc týkající se deliktní nebo kvazideliktní odpovědnosti“ ve smyslu uvedeného ustanovení.